

4. juli 2014.

Handlingsplan 2021 for design- og arkitekturuddannelser med henblik på øget efterspørgsel og øget beskæftigelse.

Fremtidens design- og arkitektuddannelser skal have øget relevans og sikre øget beskæftigelse. Udvikling af disse uddannelser og uddannelse af nye kandidater kræver et perspektiv, der peger mod 2021 og frem.

Med denne handlingsplan foreslår de kunstnerisk baserede design- og arkitekturuddannelser i samarbejde med områdets interessenter og organisationer en række initiativer, som kan øge beskæftigelsen blandt uddannelsernes kandidater. Planen skal ses i lyset af Kvalitetsudvalgets arbejde, regeringens handlingsplaner inden for design og arkitektur samt en række analyser, som dokumenterer behovet for kandidater, der besidder kreative kompetencer – dvs. kunstneriske, teoretiske og praktiske kompetencer.

Målet er således øget efterspørgsel efter designere og arkitekter med kunstnerisk baggrund. Initiativerne i planen skal bygge bro mellem fremtidens behov for kreativ arbejdskraft og uddannelsernes udbud af kompetencer, herunder nye kompetencer, og dermed kandidater. Handlingsplanen bygger på to præmisser: For det første, at manglende kendskab til uddannelserne og kandidaternes kompetencer er en del af forklaringen på den relativt høje arbejdsløshed. For det andet, at indholdet i de nuværende uddannelser skal videreudvikles. Uddannelsernes kvalitet og relevans skal forbedres, således at uddannelserne bedre kan svare på aktuelle og fremtidige behov.

1. Ledigheden er primært et dimittendproblem og dækker over relativt få ledige

Ledigheden bliver fremhævet som et stort problem for design- og arkitektuddannelserne, idet det ofte fremhæves, at ledigheden for disse grupper er højere, end for andre akademiske grupper.

Målt i procent er der da også tale om en højere ledighedsprocent for arkitekter og designere, end for andre akademiske grupper.

Der er dog primært tale om et dimittendproblem. Ser man således på udviklingen i ledigheden for enkelte kandidatårge, så falder ledighedsprocenten markant for kandidaterne efter de første år på arbejdsmarkedet.

For kandidater fra arkitektuddannelsen fra årgang 2008 er ledighedsprocenterne i 2013, - altså 5 år efter afgang - på ca. 6 procent. Ledigheden er dermed ca. 1,5 procentpoint højere end f.eks. kandidater fra Humaniora.

Tallene forventes at være faldet yderligere for samme årgang i 2014.

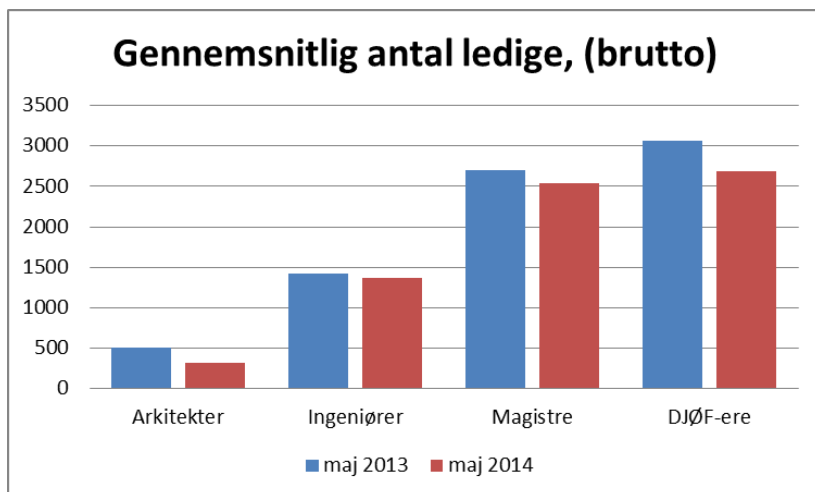
Endvidere dækker den relativt høje ledighed på design- og arkitektområderne over relativt få ledige.

I tabellen neden for ses således en specifikation på antal årsværksledige over 10 år

Årsværksledighed (året 2013) for dimittender, årgangene 2003-2012 efter skole og dimittendårgang												2003 -2012	
Institution \ år	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012		I alt	Gennemsnit
Arkitektskolen Aarhus	8	9	9	7	11	11	6	13	9	32		115	12
Kunstakademiets Arkitektskole	9	12	11	7	13	8	11	16	20	29		137	14
Designskolen Kolding	1	3	9	2	5	3	5	8	7	21		66	7
Kunstakademiets Designskole	8	8	7	9	9	5	10	11	15	30		112	11
Årsværksledige i alt	26	33	36	25	38	27	33	47	50	112		429	43
- heraf arkitekter	17	22	20	14	23	19	18	28	29	61		252	25
- heraf designere	9	11	16	11	14	8	15	19	21	50		175	18

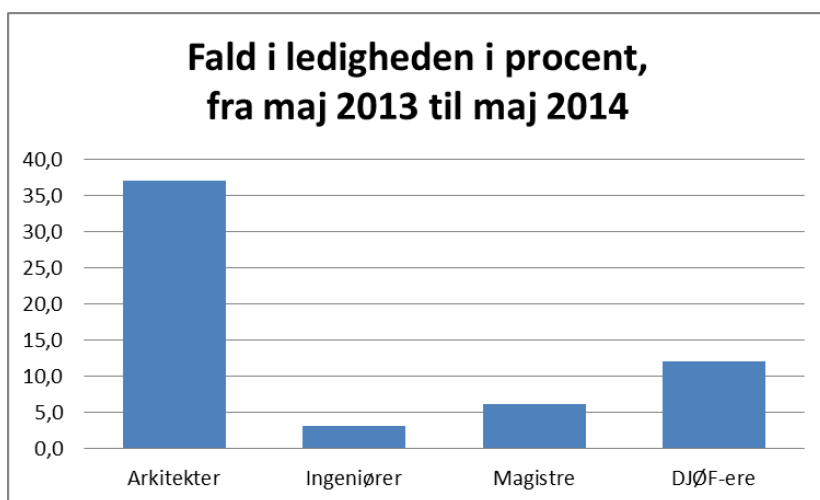
Kilde: Danmarks Statistik

I figuren neden for ses en sammenligningen af ledigheden for arkitekter, ingeniører, magistre og DJØF-ere.

Kilde: Akademikernes ledighedsstatistik, maj 2014

Hertil kommer, at faldet i ledigheden for arkitekterne i det seneste år er markant større end for andre akademiske grupper.

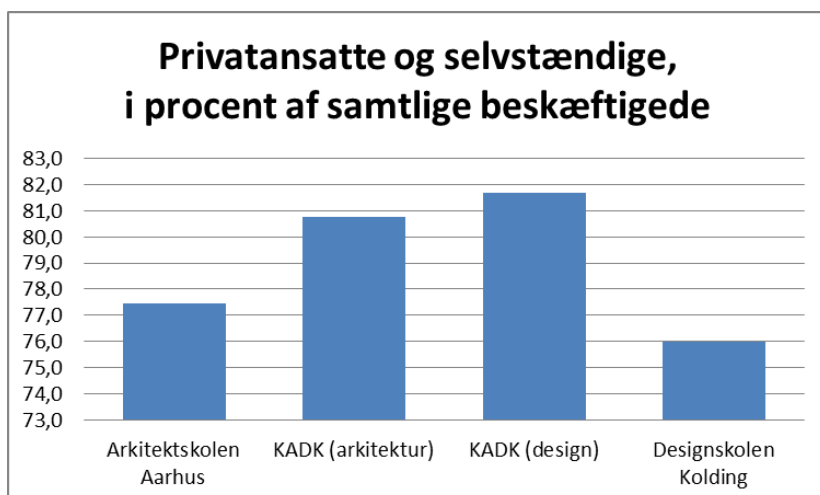
Kilde: Akademikernes ledighedsstatistik, maj 2014

Antallet af ledige kandidater inden for design- og arkitektområdet, er dermed allerede så lavt, at der er risiko for flaskehalsproblemer for virksomhederne i de kommende år.

2. Uddannelserne er rettet mod det private og internationale arbejdsmarked

Ansættelse i private virksomheder

Kvalitetsudvalgets analyse viser, at 75 procent af kandidaterne fra universiteterne i fremtiden skal ansættes i den private sektor. Det krav opfylder design- og arkitektuddannelserne allerede. Tal fra Danmarks Statistik viser, at over 75 procent af de uddannede fra de seneste ti år fra samtlige de fire design- og arkitektuddannelser er i privat ansættelse eller selvstændige erhvervsdrivende.

Beskæftigelse i 2013, seneste ti dimittendårgange

Kilde: Danmarks Statistik

Design- og arkitekturuddannelserne bidrager i høj grad til regeringens internationaliseringsstrategi

20 procent af dimittenderne fra design- og arkitektuddannelserne arbejder i udlandet i modsætning til i gennemsnit kun 10 procent fra universitetsuddannelserne. Dermed skabes grundlaget for en internationalt orienteret arkitekt- og designstand, som danske firmaer kan trække på, og som er med til at understøtte den internationale udvikling, branchen generelt er inde i.

Kandidater, der arbejder i udlandet, tæller ikke med i de danske beskæftigelses- og ledighedsstatistikker. Hvis de gjorde det, ville dimittendledighedstallene være ca. 2 procentpoint lavere, end de er.

3. Branchens initiativer til at skabe øget efterspørgsel efter design og arkitekturydelser, designere og arkitekter.

Design og arkitekturbranchen ønsker at understøtte Vækstteamets vision for øget vækst gennem design og arkitektur. Følgende initiativer iværksættes:

1. Branchen laver i samarbejde med design- og arkitektuddannelserne en rapport, som dokumenterer og italesætter værdien af design og arkitektur. Det sker ud fra den betragtning, at designeres og arkitekters livsindkomst ikke er en valid indikator på produktivitet og værdiskabelse. Hvordan måler vi værdien af en Sidney opera eller dansk designs volumen på MoMA? Og hvad er værdien af design, når den – som noget relativt nyt - indgår i en hel værdikæde?
2. Branchen iværksætter en bred oplysningsindsats om værdien af design og arkitektur, herunder cases med eksempler på designere og arkitekter i nye typer jobs. Indsatsen skal formidle designeren og arkitektens generelle kompetencer frem for de professionsspecifikke. I arbejdet inddrages blandt andet designmuseerne, Kunstrådet, Dansk Folkeoplysnings Samråd og de store danske designbrugende virksomheder.
3. Branchen iværksætter en række initiativer med henblik på at fremme direkte og indirekte jobskabelse, herunder at understøtte "design- og arkitekturfremmede" virksomheder og offentlige institutioner i at bruge design eller købe designydelser. I den sammenhæng er der stor inspiration at hente i akademikerkampagnen, som har skabt 2500 jobåbninger for akademikere. Branchen vil arbejde for at lave en skræddersyet indsats med henblik på jobåbninger for arkitekter og designere. I den forbindelse kan det nævnes at Danske Arkitektvirksomheder i deres branchestrategi har identificeret en række nøglemarkeder med potentiale for de danske arkitektvirksomheder. Det drejer sig om: Urbanisering, Bæredygtigt samfund, Aldring, Sundhed, Boliger, Infrastruktur og Uddannelse.
4. Branchen foreslår, at der nedsættes en task force på tværs af Dansk Designcenter, D2I, DAC, uddannelsesinstitutionerne, Arkitektforebundet, Arkitektforeningen og Design Denmark med henblik på en samlet national indsats over for små og mellemstore virksomheders forståelse af, hvorledes design kan bruges strategisk.

5. Design Denmark etablerer designklubber på designuddannelserne, hvor studerende kan møde aftagere og seniordesignere med henblik på erfaringsudveksling, CV- arrangementer (hvordan laver man et godt CV), deltagelse i konkurrencer, etablering af praktikpladser mv. Målet er at få industrien (herunder virksomheder, som ikke har tradition for at bruge design) til at lære designtalenterne at kende.
6. Branchen tilbyder i samarbejde med KL og staten at udvikle modeller for det offentlige indkøb, som sikrer design og arkitektur en større plads i det samlede offentlige indkøb.
7. Branchen opfordrer til, at alle indbudte konkurrencer på design- og arkitekturområdet giver mulighed for at mindst en ung virksomhed får mulighed for at deltage.
8. Branchen ønsker at understøtte og opfordre til en stærkt koordineret indsats for international markedsføring af dansk design og arkitektur.

4. Initiativer på uddannelsesinstitutionerne

Design- og arkitekturuddannelserne har en lang og god tradition for at se praksis og beskæftigelselementet som en del af uddannelsen, blandt andet gennem praktik og projektorienteret undervisning med undervisere fra praksis. Praksis er det ene af de tre ben, vi står på. Forskning og kunstnerisk udvikling er de to andre.

Design- og arkitekturuddannelserne iværksætter en række initiativer, der på kort sigt vil få en effekt på dimittendledigheden. Disse initiativer indgår i generelle omstruktureringer og indsatser af uddannelserne på de tre uddannelsesinstitutioner i forbindelse med at gøre uddannelserne relevante for aftagerne.

Følgende er eksempler på initiativer, der igangsættes eller er igangsat på uddannelserne nu:

- Kandidat og bachelorstuderendes projekter udarbejdes i tæt samarbejde med det omkringliggende samfund, fx gennem krav om konkrete samarbejdsprojekter med virksomheder i afgang- og bacheloropgaver (samarbejdsaftaler faciliteres og supporteres af uddannelsesinstitutionen). Ved etablering af mentorforløb som en integreret del af afgangsp projekter (en arkitekt + en ingeniør kobles sammen med en afgangsstuderende).
- Karrierevejledning og uddannelse af kandidater både under uddannelsen, i slutningen af studiet og efter kandidatuddannelse. Gennem professionaliseringskurser, etablering af erhvervs- og karrierecenter, etablering af aftaler der sikrer praktik og samarbejder med eksterne partner
- Coachordninger fx at alle afgangsgængere får en coach i form af en medarbejder fra uddannelsesinstitutionen. Coachen følger kandidaterne, indtil de er i arbejde.
- Opfølgende interview med alle dimittender efter tre måneder

Dette er konkrete eksempler på initiativer, der indgår i reorganisering af struktur og indhold på design- og arkitekturuddannelserne bl.a. med det formål at fremme beskæftigelsen.

Det handler om at uddanne de rette profiler. Når det gælder arkitekterne er der uddannet for mange, der lignede hinanden. For at få fat i et bredere arbejdsmarked, er der skabt nye enheder, som har fået en mere skarp profil, som taler direkte ind i branchernes forskellige specialer og forretningsmodeller.

Et eksempel er et nyt kandidatprogram med speciale i dags- og kunsthlys, som efterspørges af producenter og rådgivere med speciale inden for dette felt. Et andet eksempel er et samarbejde med CBS om en fælles kandidatuddannelse.

På designområdet er indhold og struktur justeret i forhold til aftagerbehov. F.eks. specialiseres der yderligere inden for velfærtsdesign, leg og design samt bæredygtighed. Ændringerne afspejles også i studieordningerne. F.eks. ændres uddannelsesmoduler til fordel for stor vægt på teknologi, formidlingsevner og forretningsforståelse.

Derudover handler det om et kontinuerligt og veletableret samarbejde med aftagerne. Der er etableret strategiske samarbejder med relevante myndigheder, institutioner og virksomheder, nationalt såvel som internationalt. Det tager blandt andet form af styrkede praktikordninger, samarbejde om problembaserede studieopgaver, forskningsprojekter i samarbejde med offentlige og private virksomheder, mentorer og undervisere fra praksis, samt målrettet efter- og videreuddannelse. Et eksempel på det sidste er et professionaliseringskursus for arkitekter, der arbejder i byggebranchen, som iværksættes i starten af 2015. Det er et samarbejde mellem de 2 arkitektskoler, Akademisk Arkitektforening, Arkitektforbundet og Danske Ark.

Der arbejdes også på efteruddannelseskurser for designere, f.eks. målrettet designere, som ønsker at arbejde på undervisningsområdet. Kurset er udviklet i samarbejde med bl.a. UC Syd. Derudover er der gang i initiativer i forhold til at etablere iværksætterkurser og inkubatormiljø inden for designområdet, bl.a. i samarbejde med Region Syddanmark.

Endelig arbejdes med profilen for de studerende, der optages på uddannelserne. Arkitektuddannelserne går nu over til kun at optage via kvote 2, og der arbejdes sammen med aftagere med en profil for den type designstuderende, man ønsker at optage.

5. Konklusion og perspektivering

Skolerne og en samlet branche inden for arkitektur og design mener, at man først og fremmest skal se ledighedsproblemet på arkitekt- og designerområderne som et dimittendproblem. Dernæst bør problemet snarere ses i forhold til antallet af ledige kandidater, end i forhold til en opgørelse i ledighedsprocenter.

Derudover er faldet i ledigheden gennem det seneste år så stor, at det meget lave antal ledige arkitekter og designere, kombineret med det kraftige fald i ledigheden, hurtigt vil kunne give risiko for flaskehalsproblemer, når virksomhederne rekrutterer arbejdskraft.

Skolerne og branchen har allerede på nuværende tidspunkt fokus på dimittendledigheden, og indsatsen viser sig at give resultater. Med skolernes og branchens handlingsplan frem mod 2021 vil der ske en yderligere styrkelse af såvel udbuds, som efterspørgselssiden på arkitekt- og designområdet.

Udover ovennævnte initiativer i handlingsplanen vil der kunne iværksættes en række supplerende aktiviteter:

- Dansk Arkitektur Center og Dansk Designcenter bør understøtte denne dagsorden; herunder at uddannelserne bliver medtænkt i alle initiativer
- Akademikerkampagnen og nye innovationsordning. InnoBooster for små og mellemstore virksomheder kan få et særligt arkitekt- og designerspor
- Innovationsfonden og andre store fonde – hvor det ikke er design og arkitektur, som står først for til bevillinger – bør indtænke arkitektur og design. Fx i bestyrelsessammensætningen.
- Statens Kunstfond: fx, at arkitekter og designere som får arbejdslegater tilknyttes skolerne og således bidrager til deres vidensopbygning på det kunstneriske område.

Parterne har givet hinanden håndslag på at arbejde videre med iværksættelse af handlingsplanen til imødegåelse af den høje dimittendledighed efter sommerferien 2014.

Parterne opfordre derfor Uddannelsesministeren til at lade uddannelserne få arbejdsro i de kommende 2 år, så der sammen med branchen kan banes vej for et samfund, der i højere grad end i dag lever af arkitektur og design.

Designskolen Kolding

Arkitektskolen Aarhus

Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering

Rektorkollegiet for de Kunstneriske og Kulturelle Uddannelser

Arkitektforeningen

Design Denmark

Danske Arkitektvirksomheder

Arkitektforbundet